

Proponowane zmiany w zakresie instrumentów finansowych wpłyną na „zwyczajne spółki”

W czym tkwi problem?

Tempo zmian w rachunkowości instrumentów finansowych nadal przyspiesza. Niektóre jednostki uznały, że zaproponowane zmiany w tym zakresie będą znaczące wyłącznie dla banków i innych instytucji finansowych. Tak jednak nie jest - można oczekiwać, że w najbliższych kilku latach zmiany dotyczące instrumentów finansowych będą miały wpływ na wiele spółek. W tym numerze „MSSF w skrócie” analizujemy, jak zmiany w zakresie rachunkowości instrumentów finansowych mogą wpłynąć na spółki.

Wpływ na rachunek zysków i strat	✓
Wpływ na bilans	✓
Wpływ na ujawniane informacje	✓
Wpływ na wymianę informacji z interesariuszami	✓

Kogo dotyczy?

Jednostek posiadających instrumenty finansowe. Przykłady takich jednostek obejmują podmioty, które:

- posiadają aktywa finansowe takie jak inwestycje - wpływ proponowanych zmian będzie dotyczyć klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych;
- posiadają złożone zobowiązania finansowe takie jak instrumenty dłużne (np. zamienne instrumenty dłużne) - wpływ proponowanych zmian będzie dotyczyć klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych; oraz
- posiadają proste instrumenty finansowe, takie jak należności handlowe - wpływ proponowanych zmian będzie dotyczyć zasad wykazywania utraty wartości.

Zmiany klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych

Zmiana. MSSF 9 został wydany w listopadzie 2009 r. i zmienił zasady wyceny aktywów finansowych przez jednostki. Wszystkie aktywa finansowe będą wyceniane w wartości godziwej, z wyjątkiem utrzymywanych wyłącznie w celu uzyskania spłaty kapitału lub kapitału i odsetek w ramach umowy (takie aktywa będą wyceniane według zamortyzowanego kosztu). Standard będzie obowiązywać do sprawozdań finansowych za lata 2013-2014.

Na kogo wpłynie? Jednostki posiadające aktywa finansowe, takie jak inwestycje czy należności.

W jaki sposób nowe zasady wpłyną na typowe spółki?

Proste aktywa dłużne, takie jak należności handlowe, będą nadal wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Złożone aktywa dłużne, takie jak zadłużenie z odsetkami uzależnionymi od zysków, będą wyceniane w wartości godziwej, przy czym jej zmiany wykazywać się będzie w rachunku zysków i strat. Jest to istotna zmiana w stosunku do obecnej praktyki. Zgodnie z dotychczasowymi zasadami złożone aktywa dłużne zazwyczaj ujmują się w wysokości zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez kapitały (np. instrumenty dłużne dostępne do sprzedaży).

Spółki, które utrzymują instrumenty kapitałowe z myślą o ich sprzedaży w średnim okresie, nie będą już miały możliwości ujmowania zmian ich wartości godziwej w kapitałach - zmiany te będą ujmowane w rachunku zysków i strat.

Jednostki będą wykazywać swoje inwestycje kapitałowe w wartości godziwej, nawet wówczas, gdy trudno jest ją określić. Nie obejmuje to inwestycji w spółki zależne i stowarzyszone.

Nowy standard zacznie obowiązywać dopiero za kilka lat, jednak pewna niewielka liczba spółek przyjęła ten standard wcześniej i zastosowała w sprawozdaniach finansowych za rok zakończony w grudniu 2009 r. W większości jednostki te chciały skorzystać z możliwości nie ujmowania utraty wartości inwestycji kapitałowych utrzymywanych jako dostępne do sprzedaży w rachunku zysków i strat.

Proponowane zmiany klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych

Proponowane rozwiązania. RMSR zastanawia się, jak jednostki powinny wyceniać swoje zobowiązania finansowe. Oczekuje się, że proponowane rozwiązania zostaną opublikowane w czerwcu 2010 roku, a obowiązywać zaczną w sprawozdaniach finansowych za lata 2013-2014.

Na kogo wpłynie? Jednostki posiadające zobowiązania finansowe, takie jak pożyczki.

W jaki sposób nowe zasady wpłyną na typowe spółki?

RMSR wstępnie zgodziła się na utrzymanie obecnych wymogów w zakresie wyceny, a zmiany rachunkowości będą dotyczyć tylko zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej. Większość spółek nie wyznacza swoich zobowiązań finansowych do wyceny w wartości godziwej, więc nie oczekuje się, by nowe propozycje miały na nie znaczący wpływ.

Proponowane zmiany zasad zabezpieczania

Proponowane rozwiązania. Oczekuje się, że RMSR wyda projekt standardu upraszczającego obecne zasady rachunkowości zabezpieczeń dotyczące instrumentów finansowych. Propozycje będą obowiązywać prawdopodobnie dla sprawozdań finansowych za lata 2013-2014.

Na kogo wpłynie? Jednostki, które obecnie stosują rachunkowość zabezpieczeń (np. zabezpieczając pożyczki swapami procentowymi) oraz jednostki, które chciałyby stosować rachunkowość zabezpieczeń, ale zniechęca je stopień trudności obecnych zasad.

W jaki sposób nowe zasady wpłyną na typowe spółki?

RMSR planuje uproszczenie rachunkowości zabezpieczeń - spółki powinny oczekiwać, że nowe rozwiązania będą miały na nie pozytywny wpływ. Dla przykładu, rozważane zmiany mogą obejmować poluzowanie zasad związanych z kalkulacją skuteczności zabezpieczenia (tzn. usunięcie testu „80/125”) oraz ponowne przeanalizowanie wymogów w zakresie dokumentacji zabezpieczeń. Dopóki jednak propozycje nie zostaną opublikowane, trudno jest ocenić ich konkretny wpływ na rachunek zysków i strat.

RMSR i FASB wspólnie pracują nad wypracowaniem globalnych zasad dotyczących zabezpieczeń. Jest to dobra wiadomość dla spółek zależnych od podmiotów amerykańskich, bo może wyeliminować w przyszłości część korekt pomiędzy MSSF i US GAAP.

Dobre wiadomości widać również dla jednostek działających w przemyśle wydobywczym, rolnictwie i lotnictwie cywilnym. RMSR bada, czy ryzyka pozycji niefinansowych można wyodrębnić dla celów rachunkowości zabezpieczeń, co mogłoby doprowadzić do zwiększenia liczby rodzajów ryzyka, które może podlegać rachunkowości zabezpieczeń (np. zabezpieczanie składników pozycji).

Proponowane zmiany zasad dotyczących utraty wartości

Proponowane rozwiązania. Projekt standardu wydany w listopadzie 2009 r. stara się uwzględnić obawy społeczności gospodarczej w zakresie wykazywania utraty wartości należności z tytułu kredytów i pożyczek (w zeszłym roku niektórzy regulatorzy i analitycy komentowali, że odpisy te tworzone zbyt późno). Oczekuje się, że ostateczny standard będzie obowiązywać dla sprawozdań finansowych za lata 2013-2014.

Na kogo wpłynie? Jednostki wykazujące aktywa według zamortyzowanego kosztu, takie jak należności handlowe.

W jaki sposób nowe zasady wpłyną na typowe spółki?

Jednostki będą być może musiały zmienić sposób oceny utraty wartości swoich aktywów finansowych.

Obecnie jednostki ujmują odpisy z tytułu utraty wartości należności tylko wtedy, gdy miały miejsce wydarzenia, które negatywnie wpływają na przyszłe przepływy pieniężne (zwane dalej wydarzeniem kredytowym, ang. „credit event”). Zgodnie z nowymi propozycjami, jednostki będą dokonywać odpisów z tytułu utraty wartości, jeśli spodziewają się wystąpienia wydarzenia kredytowego. Dla przykładu, obecnie odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych rozpoznaje się w momencie, gdy klient ma trudności finansowe. Zgodnie z nowymi propozycjami, już początkowe ujęcie należności handlowych powinno uwzględniać oczekiwania jednostki co do prawdopodobieństwa wystąpienia kłopotów finansowych klienta w okresie spłaty należności. Będzie to miało wpływ na rachunek zysków i strat, bo na wcześniejszym etapie okresu spłaty należności koszty rezerw na należności wątpliwe będą prawdopodobnie wyższe. Propozycje wpłyną również na wykazywaną marżę brutto, bo oczekiwane początkowe straty kredytowe będą kompensowane z przychodami, a nie wykazywane jako koszty operacyjne w ramach rezerw na należności wątpliwe.

Wpływ proponowanych zmian na klasyfikację długu i kapitału

Proponowane rozwiązania. W 2010 r. oczekuje się publikacji projektu standardu, który doprecyzuje rozróżnienie pomiędzy długiem i kapitałem. Ostateczny standard jest oczekiwany na początku 2011 roku, a obowiązywać ma dla sprawozdań finansowych za lata 2012-2013.

Na kogo wpłynie? Jednostki, które pozyskują środki stosując złożone instrumenty (np. emitując instrumenty dłużne, które można zamienić na akcje).

W jaki sposób nowe zasady wpłyną na typowe spółki?

Zmianie mogą ulec zasady ujmowania złożonych instrumentów finansowych jako zobowiązań lub kapitału. Wpłynie to na rachunek zysków i strat, bo płatności związane z zobowiązaniami uznaje się za koszty odsetek, podczas gdy płatności związane z kapitałem są traktowane jako zmiany stanu kapitałów.

Do czasu publikacji projektu standardu nie sposób określić jego wpływu na przedsiębiorstwa, ale z dyskusji w RMSR wynika, że zmiany będą stanowić raczej doprecyzowanie obowiązujących zasad niż ich fundamentalną zmianę. Oczekuje się na przykład rozluźnienia zasad klasyfikacji instrumentów finansowych jako instrumentów kapitałowych. Obecnie instrumenty finansowe można zaliczyć do kapitałów, jeśli ustalona kwota gotówki zostanie wymieniona na ustaloną liczbę akcji. Według proponowanych rozwiązań, definicja „ustalonej kwoty akcji” może zostać rozbudowana, dopuszczając klasyfikację większej ilości instrumentów zamiennych jako kapitału.